

Barne- og familiedepartementet (BFD)
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Vår ref:
25/00564-2

Saksbehandler:
Hilde Silkoset

Dato:
6. oktober 2025

Svar på høring om forslag til lov om aldersgrenser for bruk av sosiale medier (sosiale medierloven)

Barneombudet viser til høringsbrev datert 7. juli 2025 om forslag til ny lov om aldersgrense for bruk av sosiale medier. Barneombudet har prioritert å vektlegge spørsmål vi mener er særlig viktig for at lovforslaget skal kunne fungere etter hensikten om å beskytte barn mot skadelige egenskaper og skadelig innhold i digitale medier.

Digitale medier er en av barn og unges oppvekstarenaer og inngår i en sosial og kulturell kontekst i deres hverdag. Det er viktig for barns demokratiske rettigheter at de også får delta digitalt.

Barneombudet har i flere år arbeidet for at barn skal få oppfylt rettighetene de har til å være trygge på nett, og er opptatt av at myndighetene må ta en større rolle i dette arbeidet. Vi har gjentatte ganger påpekt at regelverket som skal beskytte barn og unge på digitale medier er utdatert, må gjennomgås og tilpasses dagens virkelighet. Å lovfeste 15 års aldersgrense for bruk av sosiale medier, må ikke erstatte helt nødvendig innsats for å oppdatere lovregulering og styrke tilsyns- og håndhevingsordninger. Å sette en aldersgrense er et inngripende tiltak som vil innskrenke barns rett til deltagelse. Det er avgjørende at en slik aldersgrense baseres på hva som vil være til det beste for barn, og ikke blir et resultat av at foreldre eller myndigheter ikke tar sitt ansvar på alvor for å trygge barn og unges digitale mediebruk.

Barneombudet støtter å innføre en myndighetsbestemt aldersgrense på sosiale medier støttet av en reell aldersverifiseringsløsning som ikke er inngripende i barns personvern.

Vi forutsetter at løsningen evalueres og at Regjeringen innen to år etter innføring gjennomfører en evaluering eller kunnskapsoppsummering hvor det redegjøres for om tiltaket som er presentert i dette høringssvaret har virket etter hensikten. Dersom det viser seg at tiltaket ikke fungerer etter hensikten eller har betydelige utilsiktede negative konsekvenser for barns

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

rettigheter, forutsetter vi at departementet vil gjøre kompenserende tilpasninger eller reversere hele tiltaket.

I påvente av en fungerende aldersverifiseringsløsning er vi av den oppfatning at en myndighetsbestemt aldersgrense kan ha en normativ effekt. Vi ønsker å understreke at innføring av aldersgrense kun må være et supplement til andre tiltak som i våre øyne er viktigere og mer i tråd med barns rettigheter. Dette fordi en aldersgrense ikke vil fjerne skadelig innhold og egenskaper ved tjenestene og heller ikke beskytter barn mellom 15-18 år.

Våre øvrige innspill oppsummert:

- Barnets beste må være et grunnleggende hensyn
- Barneombudet støtter å innføre aldersgrense med utgangspunkt i helseperspektivet
- Myndighetene og bransjen selv må følge opp ansvaret sitt for å beskytte barns digitale rettigheter
- Aldersgrenser må kun være et supplement til andre og viktigere tiltak
- Kompenserende tiltak og unntak fra aldersgrensen må treffe etter hensikten
- Aldersverifiseringsløsninger må styres av teknologi, ikke av foreldresamtykke
- Innføring av aldersgrense må følgeforskes og evalueres
- En nasjonal lov om aldersgrense må harmoniseres med EU-regelverket
- Tilsyn og håndheving må prioriteres høyt og tilføres tilstrekkelige ressurser
- Det må sikres enkel tilgang til å rapportere skadelig innhold

Barnets beste som et grunnleggende hensyn

Aldersgrenser på sosiale medier vil få store konsekvenser for barn som blir berørt. Det er derfor positivt at departementene har vurdert barnets beste og at vurderingene er godt synliggjort i høringsnotatet. Barneombudet mener imidlertid at vurderingen av barnets beste blir krevende, fordi reguleringen ikke er treffende nok for formålet om å redusere skadelig innhold og negativ bruk av skjerm. Den brede definisjonen av det som reguleres med aldersgrense gir en risiko for at reguleringen ikke er tilstrekkelig egnet til å beskytte barn, samtidig som det medfører et inngrep i barns sosiale liv som kan bli uforholdsmessig. Evaluering og følgeforskning etter en eventuell innføring er derfor en nødvendig forutsetning for et slikt tiltak.

Om definisjonen av digitale tjenester

Med en vid definisjon blir det krevende å få teknologispesifikk lovgivning til å treffe de «riktige» digitale tjenestene. En risikerer at digitale tilbydere utvikler nye tjenester som bevisst ligger utenfor definisjonen, eller forsøker å beskrive tjenestene sine på en måte som gjør at de ikke omfattes av definisjonen, som for eksempel Snapchat. Derfor er det viktig at definisjonen er både tydelig og fleksibel, slik at den ikke kan omgås. Vi anerkjenner at dette er en krevende utfordring, men det er likevel avgjørende å få på plass en definisjon som omfatter digitale tjenester med skadepotensiale for at lovforslaget skal fungere etter hensikten.

Barneombudet støtter å innføre aldersgrense med utgangspunkt i helseperspektivet

Barneombudet støtter en myndighetsbestemt aldersgrense ut fra et helseperspektiv og en føre-var-tilnærming. Vi har lenge vært bekymret for hva barn og unge går glipp av i utviklingen når skjermbruk tar stor plass i livene deres på bekostning av andre ting. Forskning over mange år har

gitt oss solid kunnskap om hva som er bra for sunn utvikling og god helse. På bakgrunn av dette, mener vi det er klokt og nødvendig å følge «føre-var-prinsippet» og er av den oppfatning at en aldersgrense vil kunne forebygge og redusere risiko for negative konsekvenser all den tid vi mangler tydelig forskning om skjermbrukens påvirkning på barn.

Vi er spesielt bekymret for hvordan skjermbruk kan komme i veien for barns grunnleggende behov som søvn, fysisk aktivitet, sosialt samspill og psykisk helse. Norske barn er blant de som bruker mest tid på digitale medier i hele verden.¹ Medietilsynets rapporter viser at skjermbruk er en integrert del av hverdagen for nesten alle norske barn og ungdommer, og at mange får tilgang til mobil og internett i svært ung alder.^{2,3} Medietilsynets rapporter viser også at barn i 13–15 år alderen er blant dem som mottar mest skadelig innhold på digitale medier.⁴ Dette argumenterer for en aldersgrense, men når det er sagt så vil ikke en aldersgrense alene fjerne det skadelige innholdet fra sosiale medier.

Det er det skadelige innholdet som bør reguleres, ikke sosiale medier i sin helhet

Hensikten med lovforslaget er å beskytte barn mot skadelige egenskaper ved, og skadelig innhold i-, sosiale medier. Ikke sosiale medier i seg selv. I vurderingen av barnets beste må behovet for beskyttelse vurderes opp mot inngrep i andre rettigheter. Vurderingen av forholdsmessighet er krevende, fordi forslaget innebærer et relativt stort og generelt inngrep i sosiale medier og dermed i barns sosiale liv. Selv om personlig profil og mangelen på redaktørstyring kan utgjøre en risikofaktor, er de lite dekkende.

Etter vår mening bør myndighetene sette aldersgrenser basert på en bedre konkretisering av skadepotensialet i innholdet, funksjonen, og egenskapene til de ulike sosiale mediene, som for eksempel omfanget av datainnsamling, utforming av algoritmer, evighetsscrolling og autoplay. Dette vil gjøre reguleringen mer effektiv og gi barn bedre beskyttelse, uten å gjøre uforholdsmessige inngrep i barns rettigheter. Barneombudet er også av den oppfatning at dette vil kunne treffe ulike sosiale medier med skadepotensial bedre, og at det da ikke vil bli nødvendig å definere hva et sosialt medium er, slik dagens forslag legger opp til.

Det er nødvendig å få på plass kunnskap om hvordan egenskaper ved sosiale medier påvirker barns utvikling i ulike aldre

Barneombudet anerkjenner at det byr på krevende vurderinger å sette aldersgrenser etter skadepotensiale og at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt. Disse usikkerhetsmomentene gjør seg imidlertid også gjeldene for forslaget slik det er nå. Det er nødvendig å få på plass kunnskap om hvordan egenskaper ved sosiale medier påvirker barns utvikling i ulike aldre. Det er også på høy tid at lovverket oppdateres når det gjelder hva som kan anses som skadelig innhold, og det må tas hensyn til de spesielle egenskapene ved sosiale medier.

Medieskadelighetsutvalgets NOU *Barneliv foran, bak og i skjermen*, og regjeringens strategi *Rett på nett*, slo fast at det eksisterende kunnskapsgrunnlaget om skadelig innhold er mangelfullt og i

¹ [Regjeringens stortingsmelding om trygg oppvekst i et digitalt samfunn](#)

² [Barn og medier 2024 - medietilsynet.no](#)

³ [Barn og unges medievaner og tilgang til teknologi - Medietilsynet](#)

⁴ [Barn og Medier 2024; Delrapport om skadelig innhold, seksuelle ... - Kudos](#)

stor grad basert på antakelser. Utredningene pekte også på at og at skadelighetsbegrepet det opereres med i lovgivningen i dag i liten grad er forskningsbasert, og i større grad basert på antakelser om skadelighet og rådende moraloppfatninger. De anbefalte å opprette et tverrfaglig, nasjonalt kompetansesenter for å gi bedre kunnskap om hvordan medievirkeligheten påvirker barn.^{5,6}

Det er synd at denne anbefalingen ikke har blitt fulgt opp, men vi er kjent med at Medietilsynets handlingsplan fra 2024 har ambisjoner om å gjennomgå skadelighetsbegrepet for å tilpasse det til dagens mediesituasjon.⁷ Innsikten fra dette arbeidet bør inkluderes i det videre arbeidet med lovforslaget og legge føringer for utvikling av retningslinjer for hvilket medieinnhold som kan anses som skadelig for barns digitale mediebruk.

Digital Services Act (DSA) har et rammeverk for å håndtere ulovlig og potensielt skadelig innhold gjennom definisjoner av ulike kategorier ulovlig innhold, som f.eks. ulovlige varer og tjenester, og skadelig innhold som desinformasjon og ulovlig hatprat. Etter vår mening kan dette rammeverket også danne utgangspunkt for å bygge opp et kunnskapsgrunnlag om skadepotensiale for ulike aldersgrupper.

Myndighetene og bransjen selv må følge opp ansvaret sitt for å beskytte barns digitale rettigheter

Barns grunnleggende menneskerettigheter gjelder også i digitale medier. Staten er forpliktet etter barnekonvensjonen til å sørge for at digitale medieplattformer respekterer og beskytter barns rettigheter (retten til å søke, motta og formidle informasjon, beskyttelse mot skade og retten til privatliv). Denne forpliktelsen må staten følge opp og ta ansvar for.

FNs barnekomite sier at myndighetene *«bør gjennomgå, vedta og oppdatere nasjonal lovgivning i tråd med internasjonale menneskerettsstandards for å sikre at det digitale miljøet er forenlig med rettighetene som er fastsatt i konvensjonen»*.⁸ Barnekomiteen oppfordrer også myndighetene til å sikre at politikkutforming om barns rettigheter spesifikt skal inkludere det digitale miljøet, og at det bør innføres reguleringer, bransjeregler, designstandards og handlingsplaner som ivaretar dette.

Barnekomiteen anbefaler videre at myndighetene; *«bør beskytte barn mot skadelig og upålitelig innhold og sørge for at relevante forretningsforetak og andre leverandører av digitalt innhold utvikler og innfører retningslinjer slik at barn trygt kan få tilgang til ulikt innhold, idet de anerkjenner barns rett til informasjon og ytringsfrihet, samtidig som de beskytter dem mot skadelig materiale i tråd med deres rettigheter og gradvise utvikling av evner og anlegg»*.⁹

⁵ NOU 2021: 3 (2021) *Barneliv foran, bak og i skjermen*. Kulturdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2021-3/id2838679/>

⁶ Rett på nett (2021) Nasjonal strategi for trygg digital oppvekst, Barne- og familiedepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rett-pa-nett/id2870086/>

⁷ Handlingsplan for trygg digital oppvekst (2024). Medietilsynet, s.28.

⁸ CRC/C/GC/25, avsnitt 23

⁹ CRC/C/GC/25, avsnitt 54

Barneombudet mener det er på høy tid at myndighetene tar ansvar for å få på plass et regelverk som går overens med dagens virkelighet, skjerper innholdskravene til plattformene og sørger for å få på plass reelle tilsyn og håndhevingsmekanismer ved overtramp. Plattformene må ansvarliggjøres i mye større grad enn hva som er tilfelle i dag for at barn ikke skal bli utsatt for skadelig innhold på nett.

Aldersgrenser må kun være et supplement til andre og viktigere tiltak

Barneombudet mener at sette en aldersgrense på 15 år for bruk av sosiale medier er et inngripende tiltak i barns rettigheter. Aldersgrense er et tiltak som uansett innretning knyttet til aldersverifisering vil ha en begrenset effekt alene for å ivareta barns trygghet på nett. Når det er sagt, så er vi enige i at det er viktig å kjenne til brukeres alder for å kunne tilpasse innhold og for å beskytte barn og unge. Det vil også være nødvendig hvis man på sikt velger å utarbeide graderte aldersgrenser (vi kommer tilbake til dette). Vi er likevel bekymret for at det å fokusere ensrettet på aldersgrenser og aldersverifisering kan medføre en risiko for at andre og mer treffende tiltak ikke blir iverksatt, men som uansett er nødvendige for å ivareta barns særlige vern etter barnekonvensjonen.

Barneombudet har lenge etterlyst at myndighetene og bransjen selv må ta på alvor plikten de har til å sørge for at barnets beste er et grunnleggende hensyn ved utvikling av all teknologi som berører barn. Dette må få betydning for valg av løsninger, for eksempel omfanget av datainnsamling, utforming av algoritmer, evighetsscrolling og autoplay. Et bedre og mindre inngripende tiltak i barns rettigheter er å få på plass regelverk som forbyr skadelige forretningsmodeller som har til hensikt å holde barn og unge lengst mulig på nett ved hjelp av avhengighetsskapende design.

Et forbud mot skadelige forretningsmodeller vil også sikre 15-18- åringene sine rettigheter til beskyttelse. Vi kan ikke se at departementene har tatt initiativ til å ivareta denne aldersgruppen i lovforslaget og er bekymret for at 15- 18- åringene ikke blir prioritert i arbeidet med å gi barn og unge en trygg digital barndom.

Graderte aldersgrenser er et mindre inngripende tiltak enn en generell aldersgrense

Departementene ber om innspill på høringsinstansenes syn på graderte aldersgrenser versus en generell aldersgrense. Departementene slår fast at en løsning med generell aldersgrense vil være betydelig mindre ressurskrevende for myndighetene og de sosiale medietilbyderne, ettersom det da ikke er behov for å vurdere om hver enkelt tjeneste vil være egnet for barn under aldersgrensen. Dette harmoniserer dårlig med FNs barnekomité sin generelle kommentar som ber myndighetene om å sikre at digitale medieplattformer tilbyr tjenester som er tilpasset barnets utvikling.¹⁰ Vi forstår at det vil være ressurskrevende å innføre graderte aldersgrenser, men det vil være et mye mindre inngripende tiltak og derfor noe som burde utforskes nærmere.

Etter barneombudets syn fremstår graderte aldersgrenser som den løsningen som i størst mulig grad kan være til barnets beste, samtidig som det har en økt kompleksitet i gjennomføring. Vi har derfor forståelse for innføring av en generell aldersgrense nå, men ber om at dette vurderes som mulighet på sikt. Begrunnelsen for dette, er som departementene skriver, at det «innebærer en

¹⁰ CRC/C/GC/25, avsnitt 20

tilpasning til tjenestenes skadepotensiale og til barns antatte modenhet». Graderte aldersgrenser vil etter vår oppfatning også være mer i tråd med regjeringens øvrige digitaliseringsstrategi hvor det fremkommer at tjenester til barn og unge skal være alderstilpasset.¹¹ Samtidig vil vi advare mot en løsning der bransjen får oppdraget med å regulere seg selv. Dette må i så fall legges til et myndighetsorgan.

For i størst mulig grad å finne en løsning som er til barnets beste, mener vi det bør innhentes et bedre kunnskapsgrunnlag, slik vi tidligere har beskrevet. Departementene påpeker at *«mangelen på kunnskap til å utforme regelverk om tjenester eller egenskaper ved tjenester sitt skadepotensiale gjør det utfordrende å foreslå en slik løsning»*. At muligheten for å utrede graderte aldersgrenser parkeres på bakgrunn av *«mangelen på kunnskap til å utforme regelverk om tjenester eller egenskaper ved tjenester sitt skadepotensiale»*, mener vi er en ansvarsfraskrivelse. Departementene burde heller aktivt gå inn for å tilegne seg nødvendig kunnskap slik at de blir i stand til å utforme regelverk som tar opp i seg dagens utfordringsbilde. Prinsippene i bildeprogramlovens krav til, - og system for merking av aldersgrenser, og Medietilsynets retningslinjer for aldersklassifisering, kan være et godt utgangspunkt.

Graderte aldersgrenser er etter vårt syn også i tråd med DSA's krav om aldersdifferensiert beskyttelse, gir bedre balanse mellom beskyttelse og deltagelse, og kan utformes slik at de styrker DSA's intensjoner uten å komme i konflikt med EØS-retten.

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn, som betyr at det skal mye til for å sette det til side. Vi mener hensynet til hvor ressurskrevende det vil være å innføre graderte aldersgrenser for myndigheter og sosiale medietilbydere, ikke kan være et argument for å ikke velge en gradert aldersgrense. Vi anbefaler derfor at muligheten for graderte aldersgrenser utredes videre som et alternativ til en absolutt aldersgrense.

Kompenserende tiltak og unntak fra aldersgrensen må treffe etter hensikten

En del av en barnets beste vurdering er å kartlegge mulige konsekvenser av forslagene. Dersom tiltak har negative eller nøytrale konsekvenser, bør en forsøke å finne alternative og- eller kompenserende tiltak. Det må også beskrives hvilke forutsetninger som må være på plass for at tiltakene skal fungere etter hensikten, og dermed være til barnets beste.

En forskriftshjemmel for å unnta navngitte enkelttjenester er i utgangspunktet viktige og nødvendige for å ivareta barnets beste, og fungerer som kompenserende tiltak for aldersgrensen. Vi støtter derfor forslagene om unntak, men er usikre på om de er treffende nok. Etter vårt syn burde unntakene vurderes ut fra egenskaper, innhold og alderstilpasset design på tjenestene, men fordi en ikke lykkes med å definere og regulere de skadelige/risikofylte egenskapene ved tjenestene, blir det også vanskelig å finne gode unntaksregler.

Sosiale medier er ikke teknologinøytrale og vi risikerer at tjenester inkluderes og ekskluderes fra regelverket utilsiktet. Eksempler på dette er chattefunksjonene i dataspill og Snapchat hvor de

¹¹ Fremtidens digitale Norge. Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024–2030. Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, s.23. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/fremtidens-digitale-norge/id3054645/>

skadelige virkningene potensielt ikke vil bli regulert slik lovforslaget fremstår nå. I en slik unntaksløsning må man også se på muligheten for å inkludere tjenester som ellers faller utenfor definisjonen. For at unntak skal fungere må det også på plass ordninger som kontinuerlig følger med på endringer, siden digitale tilbydere stadig endrer seg i takt med teknologiutviklingen.

For å få bedre innsikt i hvordan barn og unge bruker ulike digitale kanaler – både organiserte og uorganiserte, – og hvordan en best kan sikre deres rett til å uttrykke seg uten at det går på bekostning av trygghet og personvern, er det avgjørende å involvere dem direkte i dette arbeidet. Både ungdom som er aktive i organisasjoner og frivillige miljøer, og ungdom som ikke er det, men som likevel bruker digitale kanaler for å dele informasjon og uttrykke seg, må få mulighet til å bidra. Dette vil gi et mer helhetlig bilde av behov og utfordringer, og sikre at løsninger som utvikles blir treffsikre og ivaretar barnets beste.

Dataspill

Det foreslås å unnta dataspill. Dette begrunnes med at dataspill har en spesiell kunstnerisk og kulturell verdi, og at dataspill er en stor del av barn og unges fritid. Departementene mener også at de fleste dataspill vil falle utenfor den foreslåtte definisjonen av sosiale medier.

Etter vårt syn så møter barn mange av de samme risikofaktorene i dataspill som i sosiale medier. Departementene mener likevel at faren for at barn blir utsatt for kontakt- og atferdsrisiko ikke er større på de dataspillene som eventuelt omfattes av loven og at det ikke vil være forholdsmessig å sette aldersgrense på dataspill på lik linje med sosiale medier. Vi er usikre på denne vurderingen og savner en presisering av hvilke dataspill departementene her sikter til og en synliggjøring av hvilke vurderinger som ligger til grunn for denne konklusjonen.

Det er godt kjent at chattefunksjoner i dataspill brukes av voksne for å komme i kontakt med barn og unge med hensikt om å utnytte deres sårbarhet, for eksempel til å rekruttere til kriminelle handlinger. Det er også grunn til å tro at dataspill er en foretrukket arena fordi det kan være svært vanskelig for foreldre å fange opp chattetråder inne i spillene.

Nylig rapporterte KRIPOS om at det har vokst frem nettsamfunn som fungerer som digitale, sadistiske grupper som driver med utpressing, normaliserer og sprer ekstremt voldelig innhold, utnytter sårbare barn og unge, og forsøker å radikalisere dem til å begå kriminelle og skadelige handlinger. Denne rekrutteringen foregår blant annet på sosiale medier og i dataspill.¹² Når vi har kunnskap om at hele 86% av alle barn mellom 9 og 18 år spiller dataspill, og nesten halvparten av disse gjør det daglig,¹³ mener vi det er uklokt å ikke utrede risikoen forbundet med chattefunksjoner i dataspill nærmere. Vi ber derfor departementene om å vurdere dette på nytt. Her kunne det for eksempel være aktuelt å se nærmere på mulighetene for graderte aldersgrenser.

Mulighet for å utøve retten til ytrings- og informasjonsfrihet, organisasjons- og forsamlingsfrihet

¹² [Ekstreme nettsamfunn - Politiet.no](https://www.politiet.no/nyheter/ekstreme-nettsamfunn)

¹³ <https://www.medietilsynet.no/fakta/rapporter/barn-og-medier/2024/barn-og-unges-spillvaner/>

Departementene påpeker at de har til hensikt å utforme aldersgrensen slik at barn fortsatt har mulighet til å utøve sine rettigheter til ytrings- og informasjonsfrihet, samt organisasjons- og forsamlingsfrihet. Dette vil de sørge for gjennom unntak i lovforslaget av konkrete tjenester som er særlig viktige for barn og unges rettigheter. Vi støtter dette fullt ut, men er usikre på om unntakene som foreslås i tilstrekkelig grad vil sikre barns mulighet til å utøve rettighetene sine og hvordan dette vil fungere i praksis. Det må legges til rette for funksjonelle og lett tilgjengelige digitale tjenester som sikrer barn rett til deltagelse, og det må også følge med ressurser. Etter vårt syn fremstår unntakene som gir barn adgang til å delta i lukkede rom som konstruerte, og lukkede rom representerer også risiko.

Vi savner også en redegjørelse for hvilke kompenserende tiltak utover unntakene som er beskrevet som departementene vil iverksette for å demme opp for ulempene det medfører at barn får innskrenkede muligheter for digital deltagelse og ytringsfrihet.

Aldersverifiseringsløsninger må styres av teknologi, ikke av foreldre

Barneombudet støtter departementets vurdering av at det er viktig å få på plass en løsning som beskytter barns personvern, samtidig som den ikke ekskluderer barn fra digitale tjenester. Vi mener de er viktig at valg av verifiseringsløsning må styres av teknologi, ikke av foreldres samtykke. Barns tilgang til elektronisk ID vil sannsynligvis avhenge av at foreldrene hjelper til med å bestille den, og at barnet har pass eller nasjonalt ID-kort. Krav til elektronisk ID kan videre ramme barn i sårbare livssituasjoner (som for eksempel barn under offentlig omsorg eller barn på flukt), hvis det fører til at man ikke kan være anonym på nett. Det kan gjøre at barn i utsatte situasjoner lar være å søke opp informasjon eller hjelpetjenester. En løsning med aldersverifisering må derfor være basert på annen godkjenning enn via foreldre.

Vi mener høringsnotatet gir gode argumenter for at den europeiske digitale lommeboken kan bli en egnet løsning på sikt. Det vil etter vårt syn være mer hensiktsmessig å satse på en felles europeisk løsning enn å utvikle en egen norsk ordning med tanke på den raske teknologiske utviklingen.

Aldersverifisering må festes i fødselsår, ikke fødselsdato

Barneombudet mener at aldersverifisering må festes i fødselsår. For å unngå at barn som er født sent på året skal bli utestengt fra klassenettverk, idrettslagets chatgruppe og lignende det året de blir 15, så oppfordrer vi til å sette aldersgrensen med inkluderende verifisering til gjeldende fra fødselsåret og ikke fødselsdato.

Innføring av aldersgrense må følgeforskes og evalueres

Kunnskapsgrunnlaget om hvordan aldersgrenser påvirker barns bruksmønster og helse er begrenset og effekten usikker. Det er derfor avgjørende å etablere en strukturert og langsiktig forskningsinnsats parallelt med eventuell innføring av aldersgrense, for å evaluere og forbedre tiltaket over tid. Dette må det settes av ressurser til.

Sosiale medier, algoritmer, digital markedsføring og brukervaner endrer seg raskt. Følgeforskning gjør det mulig å fange opp hvordan nye funksjoner, trender og praksiser påvirker

barn for eksempel ved at plattformer designer spesifikt for å omgå aldersgrenser eller lage nye former for press via lignende kontoer.

Det er viktig å følge med på hvordan tiltaket påvirker barns bruksmønster, psykiske og fysiske helse, sosiale liv, og om det har innvirkning på læring. Det er også viktig å følge med på at deltagelse i organiserte fritidsaktiviteter eller minoritetsgrupper som trenger støtte eller positive fellesskap, ikke utsettes for uforholdsmessige inngrep i sin rett til deltagelse i digitale fora de har nytte av. Utsiktede konsekvenser som sosial isolasjon, økt digital ulikhet, omveier som “skjult” bruk via andre plattformer eller aldersfusk må avdekkes og kompenseres for. Og ikke minst er det viktig å følge med på plattformenes innsats for å etterleve krav til å beskytte barn på sine plattformer, og om valg av tilsynsordning og håndhevingsmekanismer fungerer etter hensikten.

Om innføring av aldersgrense følges opp med forskning og evalueres, vil det etter vårt syn ha større legitimitet i befolkningen. Barn og unge må aktivt involveres i både utforming av forskningen og tolkning av funn, og vi forutsetter at myndighetene er villig til å gjøre endringer basert på følgeforskning dersom det viser seg at tiltaket har uforholdsmessige store utsiktede konsekvenser.

Departementet bør følge opp med en evalueringsrapport etter to år

Som nevnt innledningsvis ber vi departementet følge opp med en rapport innen to år dersom aldersgrense innføres, slik at tiltaket raskt blir evaluert. Det er viktig at eventuelle utsiktede konsekvenser eller negative inngrep i barns rettigheter som ikke ble tatt høyde for ved innføring, fanges opp tidlig slik at det kan komme på plass kompenserende tilpasninger og justering i loven om nødvendig. Vi anmoder myndighetene til å vise vilje og handlekraft til å gjøre nødvendige tilpasninger og også skrote tiltaket dersom det viser seg å ha store forholdsmessige, negative inngrep i barns rettigheter.

En nasjonal lov om aldersgrense må harmoniseres med EU-regelverket

En eventuell norsk lovgivning om aldersgrense for bruk av sosiale medier må harmoniseres med eksisterende og kommende EU-regelverk, særlig personvernforordningen (GDPR) og Digital Services Act (DSA).

DSA stiller krav til digitale plattformer om å beskytte barn og unge mot skadelig innhold og manipulering. En norsk aldersgrense må derfor utformes slik at den styrker DSA's intensjoner, uten å skape motstrid eller tekniske barrierer for plattformer som opererer på tvers av EU. Dette må følges opp med en tilsvarende justering i personopplysningsloven. En slik endring må være tydelig og rettslig konsistent for å unngå konflikt med EU-direktivet.

For å sikre effektiv håndheving og brukervennlighet, må aldersverifisering i Norge være kompatibel med løsninger som benyttes i andre EU-land. Dette gjelder særlig bruk av elektronisk ID, samtykkemekanismer og definisjoner av hvilke tjenester som omfattes. Fragmentering vil kunne svekke både personvernet og barns faktiske beskyttelse.

Sosiale medier opererer globalt. En norsk særregel må derfor være tydelig, rettsteknisk presis og harmonisert med EU-regelverk for å unngå rettslig usikkerhet, ulik praksis og utsiktede konsekvenser for norske barn og unge.

Vi oppfordrer myndighetene til å føre en aktiv dialog med EU-kommisjonen og relevante aktører for å sikre at norsk lovgivning om aldersgrenser på sosiale medier bygger på felles europeiske prinsipper for barn og unges digitale rettigheter.

Tilsyn og håndheving må prioriteres høyt og tilføres tilstrekkelige ressurser

Barneombudet støtter at det må føres tilsyn for at en aldersgrense på sosiale medier skal ha reell effekt. Det er avgjørende at tilsyn og håndheving prioriteres høyt og at det tilføres tilstrekkelige ressurser. Tilsynsmyndigheten må ha klare fullmakter til å innhente nødvendig informasjon fra tilbydere, føre kontroll med etterlevelse av regelverket, og ilegge sanksjoner ved brudd, slik som overtredelsesgebyr og tvangsmulkt.

Det er viktig at tilsynsorganet har kompetanse og kapasitet til å gjennomføre kontinuerlig og proaktiv oppfølging, slik at aldersgrensen ikke bare blir en formalitet, men faktisk bidrar til økt trygghet for barn og unge på digitale plattformer. Tilsynet bør også ha ansvar for å evaluere effekten av regelverket og foreslå justeringer ved behov. Videre bør det etableres tydelige retningslinjer for hvordan tilsynet skal vurdere ulike tjenester og innhold.

Departementet bør også følge opp hvordan tilsynsordningen fungerer i praksis, og være villig til å justere både regelverk og tilsynsstruktur dersom det avdekkes svakheter eller utilsiktede konsekvenser. Effektiv håndheving er en forutsetning for at loven skal ha legitimitet og faktisk beskytte barn og unge mot skadelig innhold og uønskede opplevelser på sosiale medier.

Det må sikres enkel tilgang til å rapportere skadelig innhold

Det må sikres at barn og unge har enkel tilgang til å rapportere skadelig innhold. Klageordninger og rapporteringskanaler må gjøres brukervennlige og lett tilgjengelige, for eksempel gjennom en offentlig portal. Muligheten for integrering med eksisterende hjelpetjenester som DigiUng og ung.no kan også utredes.

Med vennlig hilsen

Mina Gerhardsen
barneombud

Hilde Silkoset
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo